

ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення методичної ради університету
«25» серпня 2022 року,
протокол № 1.

Перша проректорка, голова методичної
ради університету, кандидатка наук з
державного управління, доцентка

_____ Ірина КОВТУН
«25» серпня 2022 року
М.П.

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ
з навчальної дисципліни
«ПСИХОЛОГІЯ СПІЛКУВАННЯ»
для підготовки на третьому (освітньо-науковому) рівні
здобувачів ступеня доктора філософії
за спеціальністю 281 Публічне управління та адміністрування
галузі знань 28 Публічне управління та адміністрування
за денною, заочною формами навчання

РОЗРОБНИК:

Доцентка кафедри філософії, соціально-гуманітарних наук та фізичного виховання, кандидатка психологічних наук, доцентка
«20» серпня 2022 року

_____ Оксана ГУМЕНЮК

СХВАЛЕНО

Рішення кафедри філософії, соціально-гуманітарних наук та фізичного виховання
«23» серпня 2022 року, протокол № 1.

Завідувач кафедри,
доктор філософських наук, професор
«23» серпня 2022 року

_____ Леонід ВИГОВСЬКИЙ

Деканеса факультету управління та економіки,
кандидатка економічних наук, доцентка
«23» серпня 2022 року

_____ Тетяна ТЕРЕЩЕНКО

ЗМІСТ

Стор.

1.	Структура вивчення навчальної дисципліни		3
1.1.	Тематичний план навчальної дисципліни		3
1.2.	Лекції		4
1.3.	Семінарські заняття		4
1.4.	Самостійна робота здобувачів вищої освіти		6
1.5.	Індивідуальні завдання		7
1.6.	Підсумковий контроль		8
2.	Схема нарахування балів		9
3.	Рекомендовані джерела		11
4.	Інформаційні ресурси в Інтернеті		12

1. Структура вивчення навчальної дисципліни

1.1. Тематичний план навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п/с	лаб	інд	с.р.		л	п/с	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Тема 1. Предмет і завдання курсу «Психологія спілкування»	11	2	-	-	-	9	11	2	-	-	-	9
Тема 2. Способи і стратегії спілкування	11	-	2	-	-	9	11	-	2	-	-	9
Тема 3. Психологічні особливості суперечки, дискусії, полеміки	11	-	2	-	-	9	11	-	2	-	-	9
Тема 4. Культура спілкування та її складові	13	-	-	-	-	13	13	-	-	-	-	13
Тема 5. Вербальні засоби спілкування	11	2	-	-	-	9	11	2	-	-	-	9
Тема 6. Невербальні засоби спілкування	11	2	-	-	-	9	11	2	-	-	-	9
Тема 7. Невербальні засоби і культура спілкування	11	-	2	-	-	9	11	-	2	-	-	9
Тема 8. Перешкоди на шляху психології спілкування	11	2	-	-	-	9	11	2	-	-	-	9
Усього годин	90	8	6	-	-	76	90	8	6	-	-	76

1.2. Лекції

№ з/п	Назва і план теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	2	3	4
1.	Предмет і завдання курсу «Психологія спілкування»	2	2
1.1.	Психологія спілкування як наївчальна дисципліна		
1.2.	Спілкування та його складові		
1.3.	Особистість у контексті спілкування		
1.4.	Соціокультурні аспекти спілкування		
2.	Вербальні засоби спілкування	2	2
2.1.	Мовленнєве спілкування. Культура слухання та культура говоріння		
2.2.	Психологічні особливості публічного виступу		
2.3.	Ділові наради як одна із форм мовленнєвого спілкування		
3.	Невербальні засоби спілкування	2	2
3.1.	Невербальна комунікація: класифікація засобів		
3.2.	Оптичні, тактико-кінетичні засоби, проксемічний та візуальний контакт		
3.3.	Психологічні та паралінгвістичні особливості ділового спілкування		
3.4.	Характер і манера одягу у невербальному спілкуванні		
4.	Перешкоди на шляху психології спілкування	2	2
4.1.	Порушення спілкування, бар'єри спілкування		
4.2.	Сором'язливість як найважча проблема міжособистісного спілкування		
4.3.	Прийоми подолання сором'язливості		
4.4.	Самотність і відчуженість як прояв дефіцитного спілкування		
4.5.	Деструктивне спілкування		
	Усього	8	8

1.3. Семінарські заняття

Семінарське заняття 1

Тема: Способи і стратегії спілкування

Питання для усного опитування та дискусії

- 1.1. Способи спілкування, їх характеристика.
- 1.2. Маніпулювання та актуалізація.
- 1.3. Стили спілкування.
- 1.4. Стратегії спілкування та їх реалізація.

Аудиторна письмова робота

Виконання тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: повідомлення; переконання; навіювання; наслідування; психічне зараження; маніпулювання; актуалізація; спілкування.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми варто особливу увагу зосередити на таких аспектах: повідомлення як спосіб спілкування, що слугує для передання інформації. Етапи повідомлення: зародження ідеї; відбір інформації; кодування; вибір способів і форм їх передання; передання інформації; розшифровка змісту повідомлення.

Переконання як спосіб впливу при якому людина звертається до свідомості, почуттів і досвіду іншої людини з метою формування у неї нових установок. Умови успішного переконання.

Навіювання як психологічний вплив однієї людини на іншу або інших, що розрахований на некритичне сприймання висловлених думок. Самонавіювання як особливий вид навіювання.

Психічне зараження як спосіб психологічного впливу, що проявляється в групах малознайомих неорганізованих людей.

Наслідування як особлива форма поведінки, що полягає у відтворенні дій інших осіб. Маніпулювання та актуалізація. Стилі спілкування, їх характеристика.

Семінарське заняття 2

Тема: Психологічні особливості суперечки, дискусії, полеміки

Питання для усного опитування та дискусії

- 2.1. Поняття про суперечку, дискусію, полеміку. Класифікація видів суперечки.
- 2.2. Психологічні прийоми переконання у суперечці.
- 2.3. Питання та відповіді у суперечці, дискусії, полеміці.
- 2.4. Аргументи у суперечці, дискусії, полеміці. Види аргументів.

Аудиторна письмова робота

Виконання тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: суперечка; дискусія; полеміка; види суперечки; види аргументів.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми варто особливу увагу зосередити на таких аспектах: суперечка як зіткнення думок, неспівпадань точок зору, боротьба, в якій кожна з сторін захищає свою правоту. Дискусія як публічна суперечка, метою якої є з'ясування та співставлення різних точок зору. Полеміка як боротьба принципово протилежних думок, суперечка з метою захистити свою думку та протистояти опоненту.

Класифікація видів суперечки. Психологічні прийоми переконання у суперечці. Правила протидії для учасників суперечки.

Питання та відповіді у суперечці, дискусії, полеміці, їх види. Аргументи у суперечці, дискусії, полеміці. Види аргументів.

Семінарське заняття 3

Тема: Невербальні засоби і культура спілкування

Питання для усного опитування та дискусії

- 3.1. Загальна характеристика невербальних засобів спілкування.
- 3.2. Класифікація невербальних засобів спілкування.
- 3.3. Соціокультурна обумовленість невербальних засобів спілкування.
- 3.4. Вплив невербальних засобів на формування культури спілкування.

Аудиторна письмова робота

Виконання тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: невербальні засоби спілкування; невербальна комунікація; оптичні, тактико-кінетичні засоби, проксемічний та візуальний контакт; психологічні та паралінгвістичні особливості невербального спілкування; культура спілкування.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми варто особливу увагу зосередити на таких аспектах: важливість використання невербальних засобів у контексті культури спілкування. Функції жестів: жести ілюстративні та інші знаки, що пов'язані з мовою; конвенційні жести; рухи, що виражають емоції; рухи, що передають особливості особистості; жести, що використовуються у різних ритуалах. Мімічні ознаки емоційних станів.

Контакт очей як основа довірливого спілкування. Діловий, соціальний та інтимний погляд у контексті культури спілкування. Проксеміка. Зони спілкування: інтимна, особиста. Соціальна; суспільна.

Нові дослідження у сфері невербалики.

1.4. Самостійна робота здобувачів вищої освіти

Тема 1: Предмет і завдання курсу «Психологія спілкування»

1. Виникнення та розвиток психології спілкування як науки.
2. Предмет і завдання етики ділового спілкування на сучасному етапі.
3. Напрями розвитку етики ділового спілкування в Україні.

Питання для самоконтролю

1. Наведіть визначення психології ділового спілкування.
2. Які основні завдання психології спілкування як науки?
3. Розкрийте особливості розвитку психології спілкування з позиції філософії та етики?
4. Які основні підходи до вивчення природи спілкування?
5. У чому полягають основні характеристики наукових уявлень про спілкування?

Тема 2: Способи і стратегії спілкування

1. Способи і стратегії спілкування.
2. Способи спілкування, їх характеристика.
3. Маніпулювання та актуалізація.

Питання для самоконтролю

1. Наведіть схему основних етапів повідомлення.
2. Наведіть характеристику переконання як способу впливу.
3. Які існують види навіювання?
4. Наведіть приклад прямого і непрямого навіювання.
5. Які основні ознаки психічного зараження?

Тема 3: Психологічні особливості суперечки, дискусії, полеміки

1. Поняття про суперечку, дискусію, полеміку. Класифікація видів суперечки.
2. Психологічні прийоми переконання у суперечці.
3. Питання та відповіді у суперечці, дискусії, полеміці.

Питання для самоконтролю

1. Наведіть основні прийоми мистецтва полеміки.
2. Охарактеризуйте історію виникнення суперечки.
3. Яка мета суперечки як пошуку істини?
4. Наведіть психологічні прийоми переконання у суперечці.
5. Наведіть правила нейтралізації опонента з приємними емоціями для себе і для нього.

Тема 4: Культура спілкування та її складові

1. Гуманізація спілкування як шлях до підвищення його культури.
2. Вплив зовнішнього середовища на культуру спілкування.
3. Значення особистісного впливу у формуванні культури спілкування.

Питання для самоконтролю

1. Наведіть формулу культури спілкування.
2. Від чого найбільшою мірою залежить культура спілкування?
3. Які складові культури спілкування?
4. У чому полягають особливості зовнішнього впливу на культуру спілкування?
5. Аргументуйте значення особистісного впливу у формуванні культури спілкування.

Тема 5: Вербальні засоби спілкування

1. Культура слухання та культура говоріння.
2. Переконуючий вплив мовлення.
3. Монологічне і діалогічне спілкування.

Завдання: розробити 10 правил оратору для успішного виступу.

Тема 6: Невербальні засоби спілкування

1. Класифікація невербальних засобів спілкування.
2. Невербальні засоби і культура спілкування.
3. Нові дослідження у сфері невербалики.

Питання для самоконтролю

1. У чому полягають особливості невербальної комунікації?
2. Наведіть характеристику акустичних засобів.
3. Наведіть характеристику тактико-кінетичних засобів.
4. Наведіть характеристику ольфакторних засобів.
5. Наведіть характеристику проксемічних засобів.

Тема 7: Невербальні засоби і культура спілкування

1. Загальна характеристика невербальних засобів спілкування.
2. Соціокультурна обумовленість невербальних засобів спілкування.
3. Вплив невербальних засобів на формування культури спілкування.

Питання для самоконтролю

Завдання 1: Проаналізувати соціокультурні відмінності спілкування трьох країн.

Завдання 2: Підготувати презентаційні слайди інтерпретації невербальної комунікації.

Тема 8: Перешкоди на шляху ділового спілкування

1. Порушення спілкування, бар'єри спілкування.
2. Сором'язливість як найважча проблема міжособистісного спілкування.
3. Деструктивне спілкування.

Питання для самоконтролю

1. Наведіть основні ознаки порушення спілкування.
2. Дайте визначення комунікативного бар'єру.
3. Які є особливості поширення труднощів спілкування залежно від віку?
4. Які особливості сором'язливості?
5. Які чинники впливають на появу деструктивного спілкування?

1.5. Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання виконуються у вигляді розробки комп'ютерної презентації 10 слайдів (за вибором здобувача).

1.5.1. Темати рефератів

1. Способи спілкування.
2. Стратегії спілкування.
3. Психологічні особливості суперечки, дискусії, полеміки.
4. Культура спілкування та її складові.
5. Вербальні засоби спілкування.
6. Невербальні засоби спілкування.
7. Невербальні засоби і культура спілкування.
8. Ділове спілкування.
9. Прийоми ефективного спілкування.
10. Перешкоди на шляху психології спілкування.

Підсумковий контроль

Підсумковий семестровий контроль проводиться у формі усного заліку.

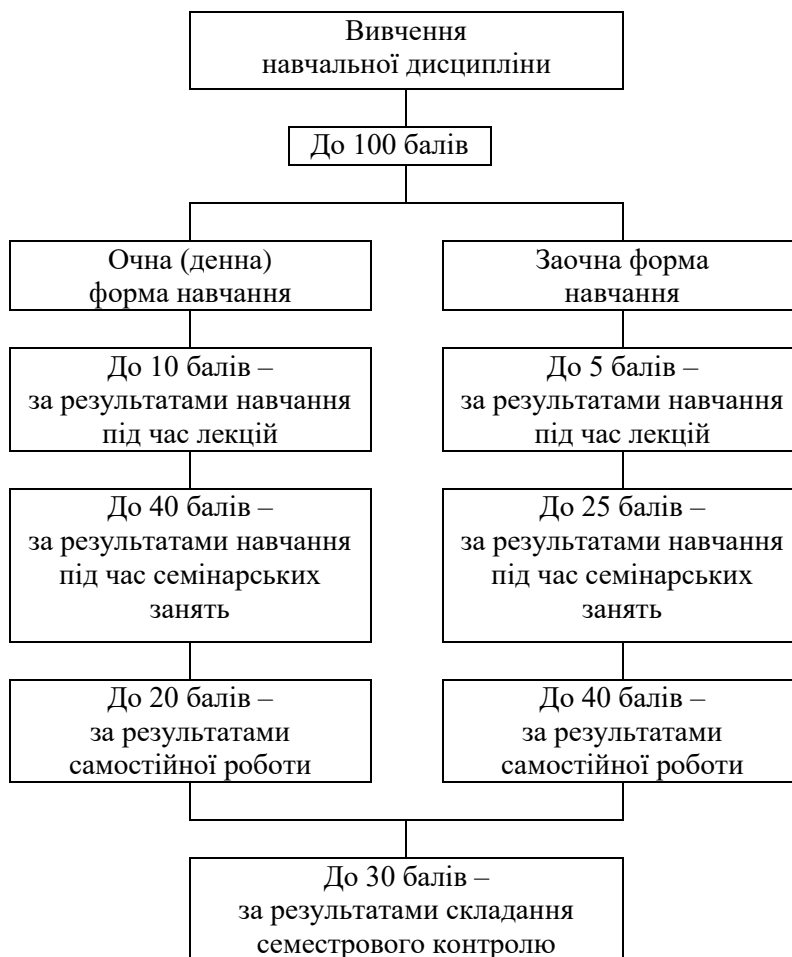
Питання для підсумкового контролю

1. Психологія спілкування як наївчальна дисципліна.
2. Спілкування та його складові.
3. Структура спілкування.
4. Особистість у контексті спілкування.
5. Соціокультурні аспекти спілкування.

6. Мовленнєве спілкування.
7. Культура слухання та культура говоріння.
8. Психологічні особливості публічного виступу.
9. Ділові наради як одна із форм мовленнєвого спілкування.
10. Невербальна комунікація: класифікація засобів.
11. Оптичні, тактико-кінетичні засоби, проксемічний та візуальний контакт.
12. Психологічні та паралінгвістичні особливості ділового спілкування.
13. Характер і манера одягу у невербальному спілкуванні.
14. Порушення спілкування, бар'єри спілкування.
15. Сором'язливість як найважча проблема міжособистісного спілкування.
16. Прийоми подолання сором'язливості.
17. Самотність і відчуженість як прояв дефіцитного спілкування.
18. Деструктивне спілкування.
19. Способи спілкування, їх характеристика.
20. Маніпулювання та актуалізація.
21. Стили спілкування.
22. Стратегії спілкування та їх реалізація.
23. Поняття про суперечку. дискусію, полеміку. Класифікація видів суперечки.
24. Психологічні прийоми переконання у суперечці.
25. Питання та відповіді у суперечці, дискусії, полеміці.
26. Аргументи у суперечці, дискусії, полеміці. Види аргументів.
27. Загальна характеристика невербальних засобів спілкування.
28. Класифікація невербальних засобів спілкування.
29. Соціокультурна обумовленість невербальних засобів спілкування.
30. Вплив невербальних засобів на формування культури спілкування.

2. Схема нарахування балів

2.1. Нарахування балів з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до такої схеми:

2.2. Обсяг балів, здобутих під час лекцій з навчальної дисципліни, обчислюється у пропорційному співвідношенні кількості відвіданих лекцій і кількості лекцій, передбачених навчальним планом, і визначається згідно з додатками 1 і 2 до Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права імені Леоніда Юзькова.

З цієї навчальної дисципліни передбачено проведення 4 лекційних занять за денною і заочною формами навчання.

Отже, здобувач може набрати під час лекцій таку кількість балів:

№ з/п	Форма навчання	Кількість лекцій за планом	Кількість відвіданих лекцій			
			1.	2.	3.	4.
1.	Денна	4	2,5	5,0	7,5	10,0
2.	Заочна	4	1,25	2,50	3,75	5,00

2.3. Обсяг балів, здобутих під час семінарських занять, обчислюється за сумою балів, здобутих під час кожного із занять, передбачених навчальним планом, і визначається згідно з додатком 3 до Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права імені Леоніда Юзькова.

2.4. Перерозподіл кількості балів в межах максимально можливої кількості балів за самостійну роботу та виконання індивідуальних завдань на денній / заочній формах навчання наведено в таблиці:

№ з/п	8 тем	Номер теми							
		1	2	3	4	5	6	7	8
1.	Максимальна кількість балів за самостійну роботу	2 / 4	2 / 4	2 / 4	2 / 4	2 / 4	2 / 4	2 / 4	2 / 4
2.	Максимальна кількість балів за індивідуальне завдання	4 / 8							
	Усього балів	20 / 40							

3. Рекомендовані джерела

Тема 1

1. Абрамович С.Д., Чікарькова М.Ю. Мовленнєва комунікація: підручник. Київ: Центр навчальної літератури, 2004. 325 с.

2. Філоненко М.М. Психологія спілкування: підручник. Київ: Центр учбової літератури, 2018. 224 с.

3. Чмут Т.К. Культура спілкування: навчальний посібник для студ. вищ. навч. закл. Хмельницький: ХІРУП, 1999. 358 с.

4. Цимбалюк І.М. Психологія спілкування: навчальний посібник. 2-ге вид., випр. та доп. Київ: ВД «Професіонал», 2017. 464 с.

5. Яцина О.Ф. Психологія спілкування: навчальний посібник. Київ: ВД «Професіонал», 2020. 464 с.

Тема 2

1. Абрамович С.Д., Чікарькова М.Ю. Мовленнєва комунікація: підручник. Київ: Центр навчальної літератури, 2004. 325 с.

2. Філоненко М.М. Психологія спілкування: підручник. Київ: Центр учбової літератури, 2018. 224 с.

3. Чмут Т.К. Культура спілкування: навчальний посібник для студ. вищ. навч. закл. Хмельницький: ХІРУП, 1999. 358 с.

4. Цимбалюк І.М. Психологія спілкування: навчальний посібник. 2-ге вид., випр.та доп. Київ: ВД «Професіонал», 2017. 464 с.

5. Яцина О.Ф. Психологія спілкування: навчальний посібник. Київ: ВД «Професіонал», 2020. 464 с.

Тема 3

1. Засекіна Л.В., Пастрик Т.В. Основи психології та міжособистісне спілкування: навчальний посібник. Луцьк: Східноєвроп. нац. ун-т ім. Л. Українки, 2018. 184 с.

2. Орбан-Лембрик Л.Е. Психологія професійної комунікації: навчальний посібник. Чернівці: Книги-XXI, 2020. 528 с.

3. Трухін І.О. Соціальна психологія спілкування: навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2015. 336 с.

4. Філоненко М.М. Психологія спілкування: підручник. Київ: Центр учбової літератури, 2018. 224 с.

5. Цимбалюк І.М. Психологія спілкування: навчальний посібник. 2-ге вид., випр.та доп. Київ: ВД «Професіонал», 2017. 464 с.

Тема 4

1. Етика ділового спілкування: навчальний посібник; за ред. Т.К. Чмут, Г.Л. Чайка. Київ: Знання, 1999. 267 с.

2. Коваль А.П. Ділове спілкування: навчальний посібник. Київ: Либідь, 2012. 280 с.

3. Курова А.В. Психологія спілкування: навчально-методичний посібник. Одеса: Одеська юридична академія, 2020. 256 с.

4. Хміль Ф.І. Ділове спілкування: навчальний посібник. Київ: Академвидав, 2018. 278 с.

5. Чмут Т.К. Культура спілкування: навчальний посібник для студ. вищ. навч. закл. Хмельницький: ХІРУП, 1999. 358 с.

Тема 5

1. Абрамович С.Д., Чікарькова М.Ю. Мовленнєва комунікація: підручник. Київ: Центр навчальної літератури, 2004. 325 с.

2. Гуменюк О.Г. Психологія загальна і професійна: підручник за модульно-рейтинговою системою навчання для студентів ВНЗ. Київ: КНТ, 2012, 586 с.

3. Засекіна Л.В., Пастрик Т.В. Основи психології та міжособистісне спілкування: навчальний посібник. Луцьк: Східноєвроп. нац. ун-т ім. Л. Українки, 2018. 184 с.

4. Трухін І.О. Соціальна психологія спілкування: навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2015. 336 с.

5. Філоненко М.М. Психологія спілкування: підручник. Київ: Центр учбової літератури, 2018. 224 с.

Тема 6

1. Гуменюк О.Г. Психологія загальна і професійна: підручник за модульно-рейтинговою системою навчання для студентів ВНЗ. Київ: КНТ, 2012, 586 с.

2. Хміль Ф.І. Ділове спілкування: навчальний посібник. Київ: Академвидав, 2018. 278 с.

3. Чмут Т.К. Культура спілкування: навчальний посібник для студ. вищ. навч. закл. Хмельницький: ХІРУП, 1999. 358 с.

Тема 7

1. Гуменюк О.Г. Психологія загальна і професійна: підручник за модульно-рейтинговою системою навчання для студентів ВНЗ. Київ: КНТ, 2012, 586 с.

2. Хміль Ф.І. Ділове спілкування: навчальний посібник. Київ: Академвидав, 2018. 278 с.

3. Чмут Т.К. Культура спілкування: навчальний посібник для студ. вищ. навч. закл. Хмельницький: ХІРУП, 1999. 358 с.

Тема 8

1. Абрамович С.Д., Чікарькова М.Ю. Мовленнєва комунікація: підручник. Київ: Центр навчальної літератури, 2004. 325 с.
2. Засекіна Л.В., Пастрик Т.В. Основи психології та міжособистісне спілкування: навчальний посібник. Луцьк: Східноєвроп. нац. ун-т ім. Л. Українки, 2018. 184 с.
3. Орбан-Лембрик Л.Е. Психологія професійної комунікації: навчальний посібник. Чернівці: Книги-XXI, 2020. 528 с.
4. Філоненко М.М. Психологія спілкування: підручник. Київ: Центр учбової літератури, 2018. 224 с.
5. Цимбалюк І.М. Психологія спілкування: навчальний посібник. 2-ге вид., випр. та доп. Київ: ВД «Професіонал», 2017. 464 с.

8. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. <https://nuph.edu.ua/wp-content/uploads/2015/04/L.G.-ajdalova.-L.V.Plyaka-Psyhologiya-spilkuвання.doc>
2. https://web.posibnyky.vntu.edu.ua/icgn/8prishak_osnovy_psiholog_pedagogiki/r331.htm
3. <https://pidru4niki.com/00000000/psihologiya/spilkuвання>
4. <https://naurok.com.ua/prezentaciya-psihologiya-spilkuвання-39455.html>
5. <https://studfile.net/preview/6702682/page:25/>
6. <https://vseosvita.ua/library/prezentacia-k-uroku-psihologii-vidi-i-tipi-spilkuвання-76743.html>
7. <https://svitppt.com.ua/psihologiya/psihologiya-spilkuвання.html>
8. https://lkkeip.at.ua/_ld/0/24_--_.pdf
9. <https://gdz4you.com/prezentaciyi/inshi/spilkuвання-9307/>
10. <http://psychology.univer.kharkov.ua/news2021/NMKD/NMKDprycladna/3psychologycommunication/UK.pdf>
11. <https://core.ac.uk/download/pdf/197259806.pdf>